

• 5. TÁJÉKOZTATÓ KIADVÁNY

A Posztoperatív Fájdalom Kezelése Felnőttkorban

A műtét utáni fájdalomcsillapítás elengedhetetlen a beteg jóléte és nyugalma szempontjából, hiszen hozzájárul a gyorsabb és teljesebb felépüléshez. A múltban igen jellemző, a morfinra vagy hasonló opioidokra való hagyatkozás egy olyan multimodális megközelítési móddá alakult át, amelyben helyet kapnak a nem opioid fájdalomcsillapítók valamint – amennyiben lehetséges – a regionális érzéstelenítő technikák, annak érdekében, hogy növekedjék a kezelés hatékonysága és kevesebb legyen a mellékhatás.

Az elmúlt időszakban bőséges olyan tudományos bizonyíték gyűlt össze, amelyek segítik a megfelelő gyógyszerek és kezelési stratégiák kiválasztását az egyes betegek szükségleteinek és az egyes műtéti típusoknak megfelelően. A rendelkezésre álló evidencia három esszenciális stratégiai komponenst támogat:

- Multimodális fájdalomcsillapítás.
- Beavatkozásspecifikus fájdalomcsillapítás.
- Akut posztoperatív rehabilitáció.

Multimodális Fájdalomcsillapítás

A múltban a posztoperatív fájdalom kezelése döntően az opioidok, úgymint a morfin alkalmazásából állt, amit leggyakrabban intramuszkulárisan adagoltak. Bár az opioidok továbbra is fontos alkotói a súlyos posztoperatív fájdalomnak, használatuk mint egyetlen terápiás eszköz jelentős problémákhoz társulhat, úgymint légcserre zavar, szédültség, hányinger és hányás, valamint a bélfunkciók helyreállításának megkésése. Ezek a mellékhatások veszélyeztetik a beteg biztonságát és/vagy akadályozzák a felépülést és a rehabilitációt, ezáltal késleltetve a kórházból való elbocsátást.

© Copyright 2017. Nemzetközi Fájdalomtársaság (IASP). Minden jog fenntartva.

Az IASP azzal a céllal hoz össze tudósokat, klinikusokat, egészségügyi ellátókat és törvényhozókat, hogy világ szerte előmozdítsa és támogassa a fájdalommal kapcsolatos kutatásokat, és a hatékonyabb fájdalomkezelés érdekében átültesse a megszerzett tudást a klinikai gyakorlatba.

Az evidenciákon alapuló irányelvek ma két vagy több, különböző helyen vagy mechanizmussal ható fájdalomcsillapító gyógyszer vagy technika egy időben való alkalmazását javasolják („multimodális” vagy „kiegyensúlyozott” fájdalomcsillapítás). A multimodális fájdalomcsillapítás előnyei:

- Hatékonyabb fájdalomcsillapítás.
- Csökkent opioidigény („opioidspórolás”).
- Kevesebb opioidhoz társuló mellékhatás.

A jelenleg mértékadó evidencia támogatja – amennyiben kivitelezhető – a lokális anesztéziát és a perifériás vagy neuraxiális regionális fájdalomcsillapítást mint fontos technikákat a multimodális megközelítési módon belül.

A posztoperatív fájdalom kezelésére a multimodális fájdalomcsillapítás elemeiként alkalmazott, bizonyított vagy potenciális hatékonysággal bíró szisztémás analgetikumok:

- Paracetamol (acetaminofen)
- Nem szelektív és COX-2 szelektív nem szteroid gyulladáscsökkentők (NSAID-ek, non-steroidal anti-inflammatory drugs)
- Alfa-2-delta modulátorok (gabapentin, pregabalin)
- NMDA receptor antagonisták (ketamin)
- Alfa-2 adrenerg agonisták (clonidin, dexmedetomidin)
- Szisztémásan adagolt helyi érzéstelenítők
- Kortikoszteroidok

Beavatkozásspecifikus fájdalomcsillapítás

Mindmáig a posztoperatív fájdalom kezelésével foglalkozó szisztematikus összefoglaló tanulmányok legtöbbje összeöntötte („poolozta”) az egyes, heterogén vizsgálati populációkon végzett klinikai vizsgálatokból származó adatokat. Az ilyen módszerek talán nem fedik fel az egyes fájdalomcsillapító gyógyszerek vagy technikák specifikus hatásait egy adott típusú operáció vagy egy specifikus sebészeti alpopuláció vonatkozásában. Nyilvánvalóan a különböző sebészeti beavatkozások:

- különböző mechanizmusok révén (pl. muszkuloszkeletális fájdalom ortopédiai vagy viscerális fájdalom hasi műtétet követően)
- különböző súlyossággal és funkcionális következményekkel
- és különböző lokalizációban

okozhatnak fájdalmat.

Ezek a körülmények minden egyes műtéti típus és populáció vonatkozásában specifikus fájdalomcsillapító módszereket igényelnek.

A posztoperatív fájdalom műtéti beavatkozásspecifikus kezelésére vonatkozó, evidenciákon alapuló ajánlások már elérhetőek (lásd a lent idézett PROSPECT weboldalt). További kutatások szükségesek annak azonosítására, hogy ezen komponensek mely specifikus kombinációi a legalkalmasabbak az adott beteg számára az egyes műtéti és műtét utáni szituációkban.

Akut posztoperatív rehabilitáció

Mára egyértelművé vált, hogy a megfelelő posztoperatív fájdalomcsillapítás biztosítása önmagában nem elégséges a posztoperatív eredmény és a felépülés javításához. Azonban az elmúlt időszakban kidolgozásra kerültek a műtét utáni felépülés elősegítésére irányuló multimodális protokollok, melyek a posztoperatív felépülés számos dimenzióját célozzák meg.

Az ilyen (ún. enhanced recovery) protokollok segíthetnek lecsökkenteni a kórházban töltött időt és csökkentik a szövődményrátát. A protokollok a következő tényezők fontosságát hangsúlyozzák:

- A műtéti stresszválaszok és a szervi diszfunkció kockázatának csökkentése.
- A perioperatív folyadékháztartás és testhőmérséklet optimalizálása.
- A szükségtelen műtéti drainek, nazogasztrikus szondák, katéterek stb. kerülése.
- Korai enterális táplálás.
- Korai mobilizáció.

Azok a fájdalomcsillapító technikák, melyek a felsorolt célok elérését szolgálják, különösen miközben csökkentik az opioidok használatát, elősegíthetik a műtét utáni felépülést és megteremtik a sebészeti „gyorsított betegutak” kiépítésének lehetőségét.

FORRÁSOK

- *Acute Pain Management: Scientific Evidence* (4. kiadás, 2015) kiadja az Ausztráliai és Új-Zélandi Aneszteziológiai Társaság ([Australian and New Zealand College of Anesthetists](#)) és annak Fájdalomkezelési Csoportja (Faculty of Pain Medicine)
- [Management of Postoperative Pain: A Clinical Practice Guideline From the American Pain Society, the American Society of Regional Anesthesia and Pain Medicine, and the American Society of Anesthesiologists' Committee on Regional Anesthesia, Executive Committee, and Administrative Council](#)
- [PROSPECT](#) (Procedure Specific Postoperative Pain Management; Beavatkozásspecifikus Posztoperatív Fájdalomellátás)
- [ERAS Society](#)

SZERZŐK

Stephan A. Schug, MD, FANZCA, FFPANZCA

Az aneszteziológiai részleg vezetője

Gyógyszertudományi, Gyógyszerészeti és Aneszteziológiai Egység (Pharmacology, Pharmacy, and Anesthesiology Unit)

Orvostudományi és Gyógyszerészeti Kar (School of Medicine and Pharmacology)

Nyugat Ausztráliai Egyetem (University of Western Australia)

Fájdalomellátásért felelős vezető, Királyi Perth Kórház (Royal Perth Hospital)

© Copyright 2017. Nemzetközi Fájdalomtársaság (IASP). Minden jog fenntartva.

Az IASP azzal a céllal hoz össze tudósokat, klinikusokat, egészségügyi ellátókat és törvényhozókat, hogy világ szerte előmozdítsa és támogassa a fájdalommal kapcsolatos kutatásokat, és a hatékonyabb fájdalomkezelés érdekében átültesse a megszerzett tudást a klinikai gyakorlatba.

Perth, Ausztrália

Ramani Vijayan, MBBS, FRCA, FFARCS(I), FANZCA, FAMM
Professzor, Aneszteziológiai Osztály
Malaya Egyetem, Kuala Lumpur, Malajzia

Andi Husni Tanra, MD, Ph.D
Aneszteziológus és Fájdalomterapeuta
Orvostudományi Kar
Hasanuddin Egyetem, Makassar, Indonézia

LEKTOROK

Norman Buckley, MD, FRCPC
Professzor és Elnök, Anesztéziái Osztály (Department of Anesthesia)
Michael G. DeGroot Orvostudományi Kar (Michael G. DeGroot School of Medicine)
McMaster Egyetem (McMaster University)
Hamilton, Ontario, Kanada

Henrik Kehlet, Prof., MD, Ph.D.
Sebészeti Kórleletan Szekció 4074
Rigshospitalet
Blegdamsvej 9
Koppenhága, Dánia

A Nemzetközi Fájdalomtársaságról (IASP)[®]

Az IASP a vezető szakmai fórum a fájdalommal kapcsolatos tudomány, orvosi gyakorlat és oktatás tekintetében. [A tagság lehetősége minden olyan szakember számára nyitva áll](#), aki a fájdalom kutatásával, diagnosztikájával vagy kezelésével foglalkozik. Az IASP tagjainak száma meghaladja a 7000 főt, akik 133 ország, 90 nemzeti szervezet és 20 speciális érdekcsoport képviselői.

A Nemzetközi Műtét Utáni Fájdalomellenes Év keretében az IASP egy Tájékoztató Kiadványokból álló sorozatot adott ki, amely műtét utáni fájdalommal kapcsolatos különböző témakörökkel foglalkozik. A dokumentumok számos különböző nyelvre lettek lefordítva és ingyenesen letölthetők. További információért látogassa meg a www.iasp-pain.org/globalyear weboldalt.

FORDÍTOTTA:

Dr. Szalárdy Levente

© Copyright 2017. Nemzetközi Fájdalomtársaság (IASP). Minden jog fenntartva.

Az IASP azzal a céllal hoz össze tudósokat, klinikusokat, egészségügyi ellátókat és törvényhozókat, hogy világ szerte előmozdítsa és támogassa a fájdalommal kapcsolatos kutatásokat, és a hatékonyabb fájdalomkezelés érdekében átültesse a megszerzett tudást a klinikai gyakorlatba.

